



itinerario

itinerari

Illeta dels Banyets

(El Campello)

Actividades de Educación Ambiental

Activitats d'Educació Ambiental
a la costa

en la costa



Institut d'Ecologia Litoral



delfin

Edita: Institut d'Ecologia Litoral
Col·labora: Caja de Ahorros del Mediterráneo
Ajuntament del Campello
Autors: Ana Codina Soler
Yolanda Múgica Rodrigo
Marta Segrelles Lloret

Assessorament arqueològic: MARQ
Dibuixos: Juan Guillén Nieto
Yolanda Múgica Rodrigo

Portada: Cota Cero

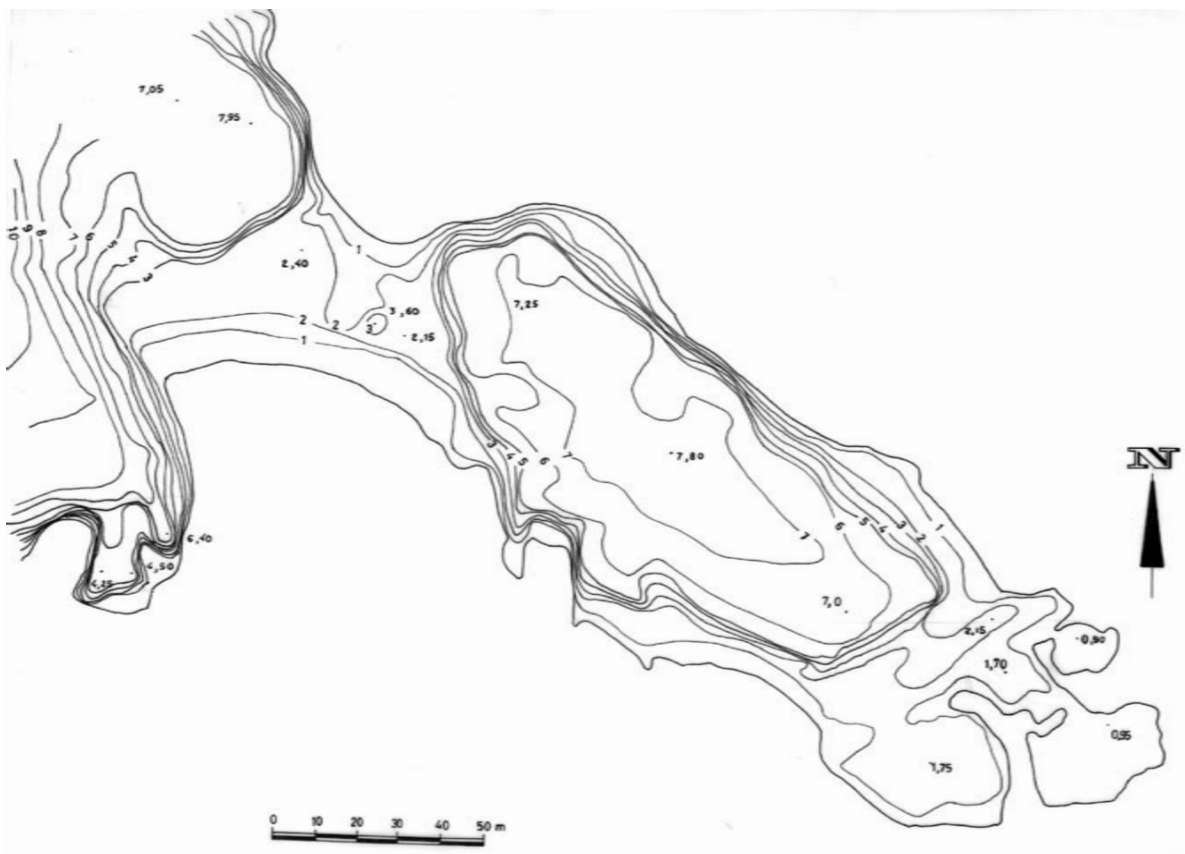
¿Per què es diu la Illeta dels Banyets?

La illeta dels Banyets és un lloc històric i paisatgístic molt important per al Campello, fins al punt que la seua Torre queda reflectida a l'escut del poble.

El seu nom, Illeta dels Banyets, ens indica dues coses: d'una banda **Illeta** ens manifesta que el terreny és realment una illa, perquè així ho era abans de que s'unira a terra per a facilitar el seu accés; per altra banda **Banyets** fa referència als bassals excavats en la roca durant l'Època Romana, on es magatzemaven els peixos que no es consumien de seguida.

La superfície de la Illeta és d'uns 10.000 m², dels quals 4.000 m² aproximadament són jaciment arqueològic. L'indret més alt es troba només a 7.8 m sobre el nivell del mar. Malgrat el seu espai reduït, la Illeta és molt interessant, tant per l'excel·lent grau de conservació de les seues comunitats animals i vegetals, principalment marines, com per la singularitat del seu jaciment arqueològic.

 **Marca el recorregut i les parades que faces durant la teua visita a la Illeta dels Banyets.**



Un lloc històric

Només arribar a La I lleta ens trobem amb la **Torre de guaita**. És del segle XVI i es va construir per avisar a la població el perill de l'atac dels pirates barbarescs, vinguts del Nord d'Àfrica, els quals habitualment feien incursions a les costes per furta les collites i endur-se la gent com a esclaus.

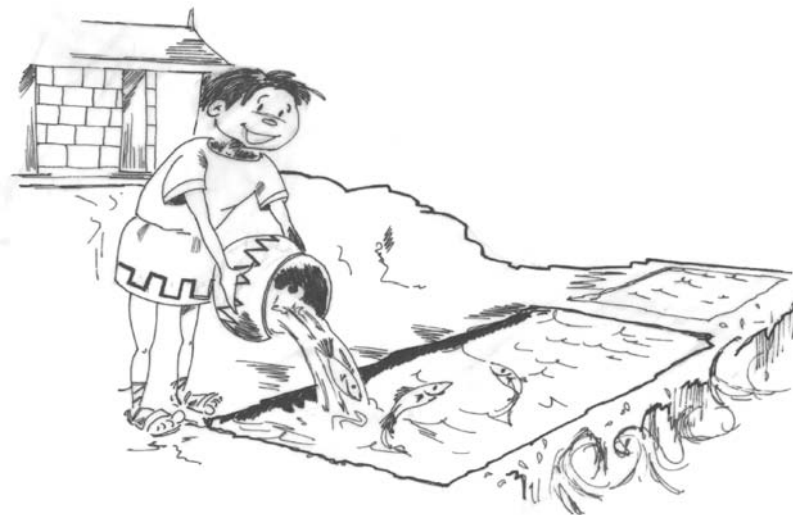
Els vigiàlnts de la Torre encenien una foguera quan albiraven la presència d'un vaixell sospitós. D'aquesta manera, la població agafava les seues pertinences més preades i s'amagaven terra endins, a la vegada que advertien a altres torres veïnes, com la del Barranc d'Aigües.

Al **jaciment arqueològic** de La I lleta (conservat pel MARQ i el servei d'arquitectura de l'Excma. Diputació Provincial d'Alacant) trobem restes islàmiques de l'Època Medieval, restes de l'Edat del Bronze, un poblat ibèric i una vila romana.

El nivell més fons, i per tant el més antic, fa uns 3600 anys i data de l'**Edat del Bronze Mitjà**. Es concentra a la zona occidental de l'illa on es troben dos aljubs de considerable grandària i la seua corresponent canalització, així com l'estructura d'una habitació prehistòrica.

El següent nivell correspon a l'**Època Ibèrica**, la qual ocupa la major superfície excavada, on s'ha trobat un veritable "emporti" del segle IV a. C. Dins d'aquesta ciutat íbera es distingeixen un magatzem, un temple i la muralla que envoltava el poblat per l'oest, tancant l'accés des de terra (en aquell temps el terreny no formava una illa).

El nivell superior correspon a l'**Època Romana** i data dels segles I a III d. C. La vila romana és la que es troba en pitjors condicions de conservació. Ací podem veure unes termes, un forn i una casa. Però el més característic de l'època romana són els bassals excavats en la roca i que donen el nom a La I lleta.



Caminem pel fons de la mar

A l'inici, la I lleta es trobava unida al continent, però es va aïllar quan el material que existia entre ella i la costa s'enfonsà . Als anys 30, la I lleta es va unir a terra artificialment per a facilitar l' accés.

Els materials que hi trobem coincideixen amb els que s'observen al llarg del litoral alacantí. Són arenisques calcàries del Plistocé i constitueixen autèntiques platges fòssils. Així doncs, estàn formades per arenes d'origen marí amb estratificació horitzontal i dèbilment creuada, com a les platges actuals.

La fauna fòssil és abundant. Així, es troben coralls, fragments de bivalves, gasteròpodes i alguns tipus de foraminífers observables mitjançant una lupa. També hi ha un gran nombre de pistes o icnites dels organismes que habitaven o menjaven al sediment, fins al punt que en uns quants llocs, no hi resta cap material entre pista i pista. Les icnites més comuns són l'emprenta del tub calcari dels cucs marins (poliquets) i les petjades d'alguns vertebrats.

Tanmateix, els estrats superiors de La I lleta no són d'arenisques, sinó de conglomerats procedents dels sediments arrossegats per les aigües del barranc proper.

 ¿Hi trobes restes d'altres eres geològiques?_____ Nomena-les.

Unes plantes molt salades

Si observem les plantes que creixen a La Illeta, s'adonarem que són poques les espècies que hi trobem, a la vegada que són diferents de les que viuen en altres zones pròximes, un poc més allunyades del mar. Això és conseqüència de la petita extensió i escassa altura de La Illeta, les quals fan que la influència marina siga molt forta. Així, el vent acostuma a ser fort, el terreny és molt sec i amb la brisa marina arriben gran quantitat de sals. Estes condicions fan que només algunes espècies vegetals puguen viure ací.

Troblem plantes, per exemple el fenoll marí, que acumulen aigua en les seues fulles per diluir la concentració de sal. N'hi han altres, com l'ensopegall, que excreten sal per les fulles.

Les plantes ruderals són aquelles que es desenvolupen a la vora dels camins i en altres sòls amb gran quantitat de matèria orgànica. Les plantes ruderals presenten un cicle vital curt i no són habituals en altres zones litorals, però ací es desenvolupen bé, sobre tot després de les pluges.

 **Escriu alguna adaptació de les plantes que viuen a La Illeta.**



Limonium spp.
Ensopegall



Anabasis articulata



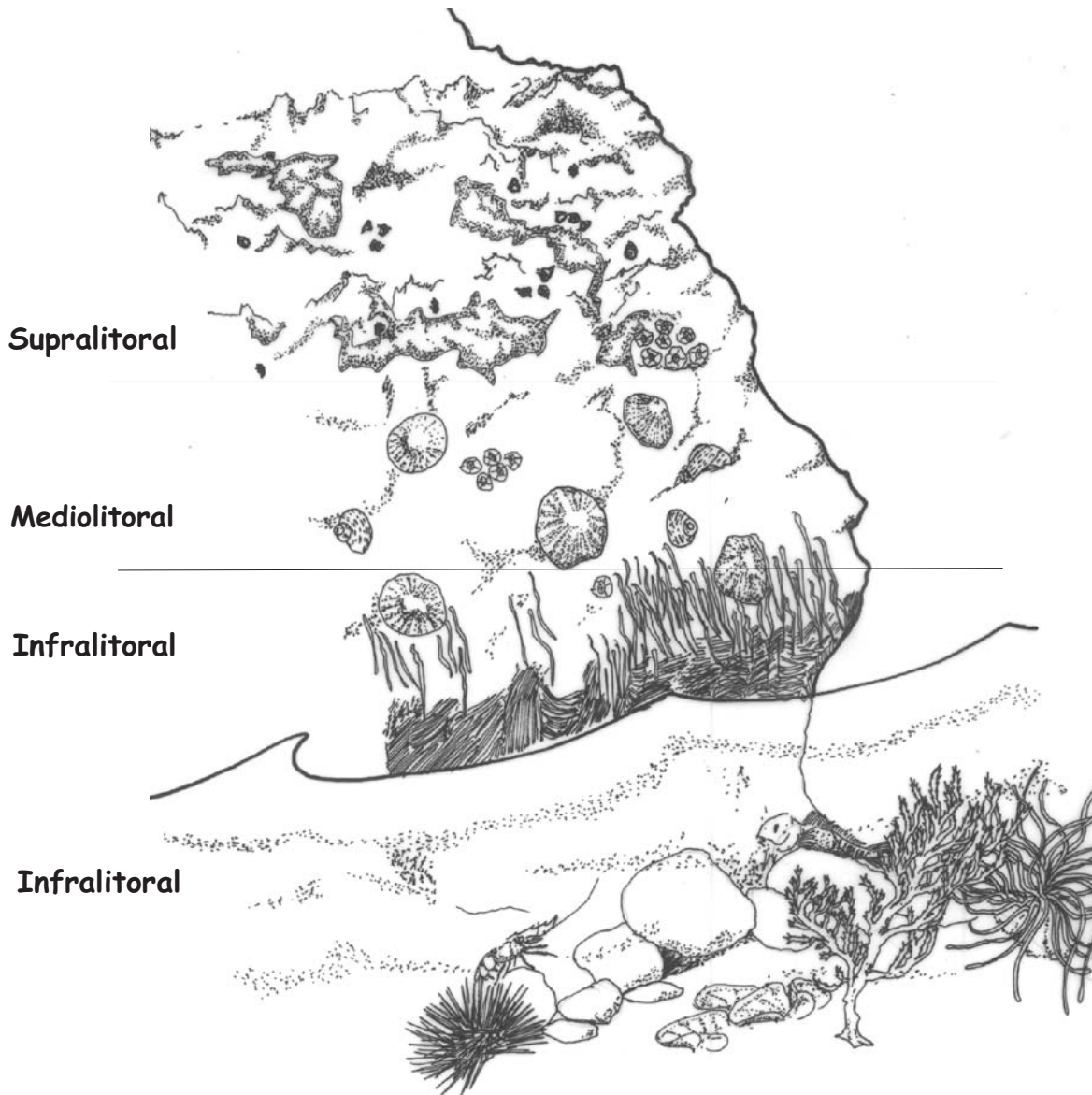
Suaeda fruticosa



Crithmum maritimum
Fenoll marí

Pisos amb vistes al mar

La Mediterrània és una mar on la influència de les mareas és mínima i on la variació del seu nivell és conseqüència de l'onatge i dels canvis de la pressió atmosfèrica. La vida sota el mar és idònia perquè els sers que hi habiten no tenen cap problema d'abastiment d'aigua ni de sals, però quan som al litoral, a la frontera entre el medi terrestre i el marí, les condicions varien segons la proximitat a la mar. Així, en una costa rocosa podem distingir 3 zones o pisos:



Pis supralitoral: és la part més allunyada del mar. L'aigua és aportada per la humitat marina i els esguits de les ones. La mar sols arriba a aquest nivell durant els temporals. La temperatura sofreix variacions molt amples entre el dia i la nit i entre l'estiu i l'hivern. La sal s'hi acumula per l'evaporació de l'aigua de la mar però roca es rentada per l'aigua de la pluja. En definitiva, és una zona poc acollidora per al desenvolupament dels sers vius i només uns pocs hi poden viure, és el cas de menuts caragolets negres (*Littorinas*) i d'unes bactèries que donen el color fosc a les roques.

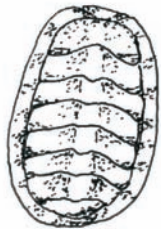


Littorina neritoides



Littorina punctata

Pis mediolitoral: ací les condicions no canvien tant, doncs la mar arriba normalment pel vaivé de les ones i la temperatura i la salinitat també són menys variables. Trobem en aquest pis algunes algues junt a bactèries i gasteròpodes com les pegellides. També n'hi han altres animals que se n'alimenten del plàncton, com els glans de mar. Els organismes filtradors solen estar tancats quan no els arriba l'onatge per evitar secar-se.



Chiton olivaceus

Actinia equina
Tomaca de mar



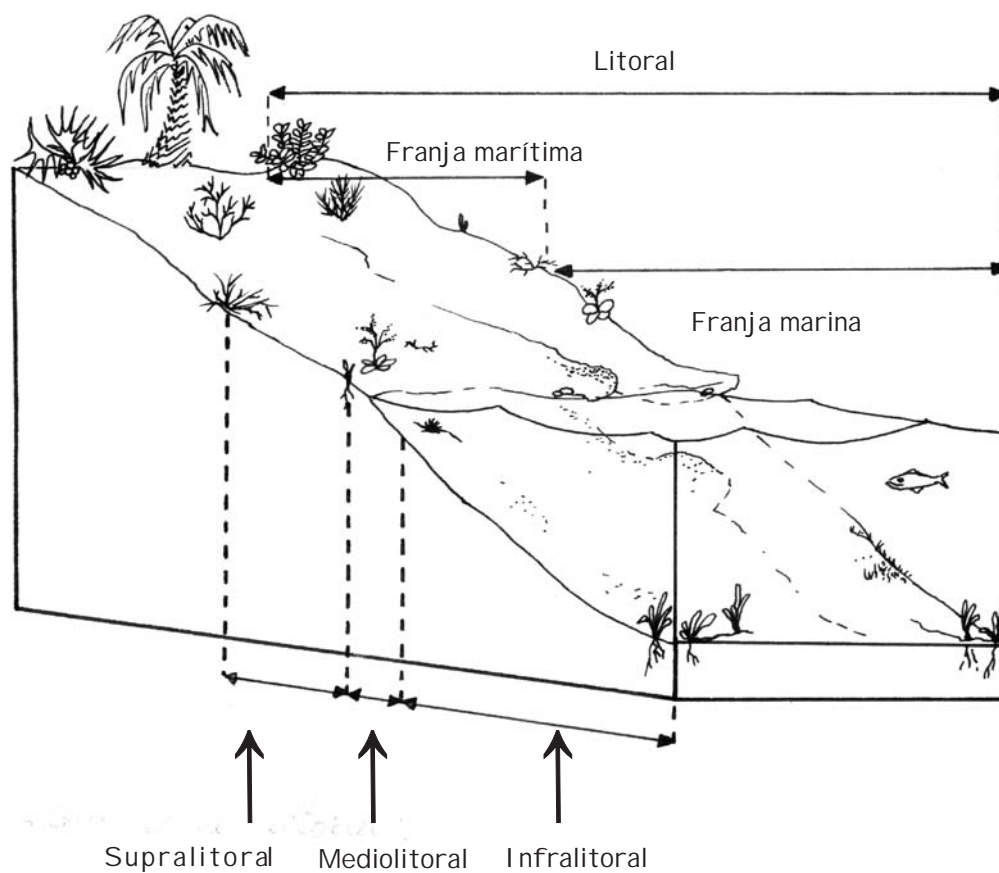
Pis infralitoral: és la part sumergida de manera contínua, encara que pot quedar-se seca quan n'hi han altes pressions atmosfèriques i el mar està en calma. S'acaba on ja no arriba la llum suficient al fons com per a que els vegetals realitzen la fotosíntesi. Les condicions per a la vida en l'infralitoral són menys variables, no n'hi han problemes d'humitat, ni de salinitat i els canvis de temperatura són molt graduals. Per això, n'hi ha una gran biodiversitat en el fons del mar.














Cystoseira mediterranea



Blénid



 **Relaciona cada espècie amb el pis litoral on viu (1.supra, 2.medio, 3.infralitoral):**

| | | | |
|---|----------------------|---------------------|---|
|  | Eriçó de mar ____ | ____ Littorina spp. |  |
|  | Cystoseira spp. ____ | ____ Pegellida |  |
|  | Padina pavonica ____ | ____ Quitons |  |
|  | Sarg ____ | ____ Tomaca de mar |  |
|  | Calamar ____ | ____ Glans de mar |  |
|  | Cranc corredor ____ | | |

iNo sóc una alga!



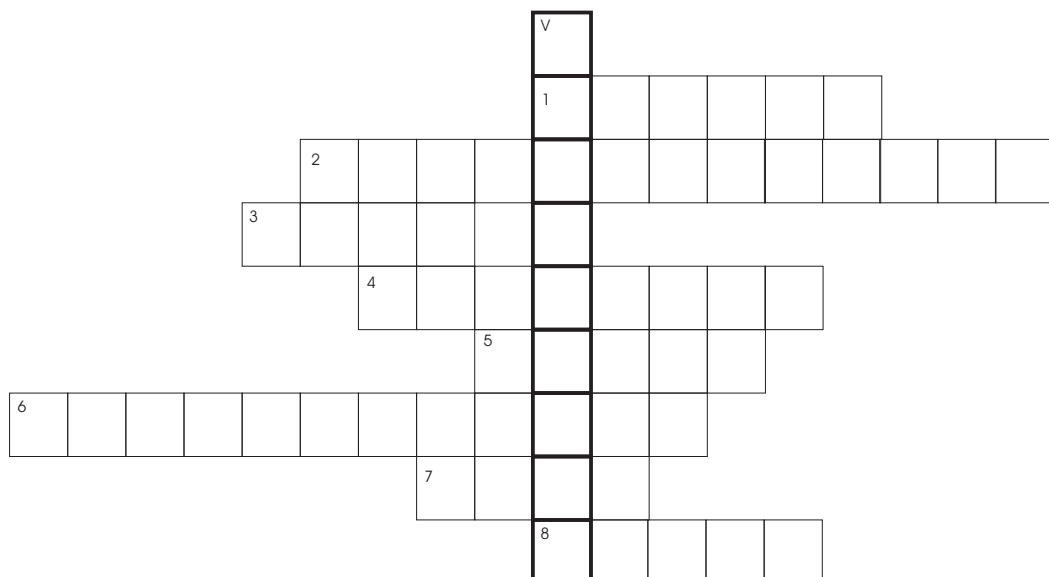
Observa una fulla de Posidonia oceanica i dibuixa els organismes que viuen damunt d'ella.



Encreuat

La Posidonia oceanica NO és una alga, sinò una planta que té arrels, tiges, fulles, flors i fruits. La ^v _____ (vertical) és exclusiva de la ⁶ _____ i apareix habitualment en fons d' ⁸ _____, on és més senzill clavar les arrels. Les seues tiges i fulles, amb el temps, es desfan en pèls que es van lligant per l'acció de les ones formant ⁵ _____ que s'acumulen a la vora del mar. La Posidonia oceanica, com totes les plantes, realitzen la fotosíntesi, per la qual cosa necessiten que les aigües estiguen netes per a permetre el pas dels raigs solars i així produir ¹ _____.

La ⁴ _____ de Posidonia és un lloc excel·lent de ⁷ _____ i reproducció de nombroses espècies, ja que molts alevins troben en ella ³ _____ front als seus depredadors. Per últim, hem d'indicar que la pesca d' ² _____ és il·legal on n'hi ha praderia de Posidonia, perquè la destrueix, sent necessari molt de temps per tornar a recuperar-la.



Un refugi submarí

Els alguers o praderies de Posidonia oceanica són molt importants a la Mediterrània. No és una alga, sinò una fanerògama, és a dir, una planta superior, amb arrels, tiges, fulles, flors i fruits. Produeix oxigen i estabilitza els fons d'arena evitant que els temporals arrosseguen la sorra. També, serveixen d'aliment, refugi i zona de cria i reproducció de moltes espècies.

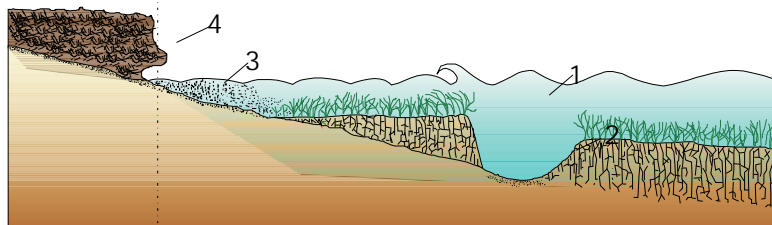
Com tots els vegetals, necessita la llum del sol, per tant únicament la trobarem en aigües netes i transparents i a fondàries on encara arriba la llum.

A les platges podem trobar grans quantitats de fulles i restes de Posidonia oceanica. Moltes vegades, les fulles es desfan en fils, els quals roden pel fons per la força de les ones. Així es formen les pilotes que trobem a la vora del mar. Una platja amb restes de Posidonia oceanica no és una "platja bruta", sinò una platja on es desenvolupen fenòmens naturals.

Les praderies estàn amenaçades per la pesca d'arrossegament, la contaminació i les alteracions en la tasa de sedimentació causades per construccions al litoral.

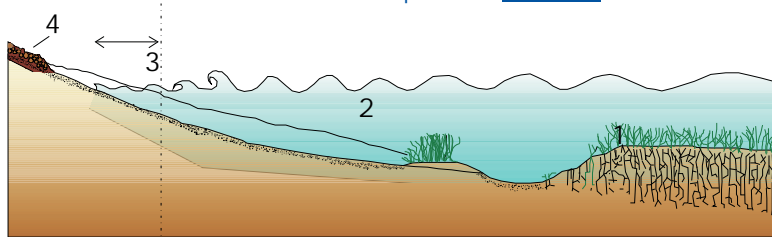
Com protegeix el litoral una praderia de Posidonia oceanica?

Efecte de les praderies de Posidonia en la protecció de les platges



1. Les fulles frenen l'onatge. **2.** Les arrels retenen el sediment. **3.** Les fulles mortes en la zona de rompent atenuen l'impacte de les ones. **4.** Les acumulacions de fulles mortes en la platja protegeixen l'arena de l'impacte directe de les ones.

Resultat de la destrucció de la praderia Posidonia



1. Praderia en regressió. **2.** Antic perfil del fons marí, per efecte de la regressió de la praderia la platja s'enfonsa i s'incrementa la pendent. **3.** Regressió de la línia de costa. **4.** Pèrdua d'arena i dipòsits de còdols com a resultat de l'increment de l'hidrodinamisme.



**Ajuntament de
El Campello**



Institut d'Ecologia Litoral



CAM

Caja de Ahorros
del Mediterráneo

OBRAS SOCIALES